

Guld - lärarinspiration

Det var en gång två häxor som bodde på en magisk planet. Den fanns någonstans i rymden, var exakt är det ingen som vet.

Häxorna reste till planeten jorden för de hade fått ett viktigt uppdrag: att rensa bort människans prylar och saker av alla dess slag. Men när häxorna ser alla coola ting och skimrande krimskrams, uppstår oanade konflikter och häxorna blir osams!

Om föreställningen

Svenska barn i åldern 3-5 år har i genomsnitt ca 500 leksaker var. Siffran har varit konstant de senaste 25 åren, trots den digitala världens inträde i våra liv. Konsumerandet fortsätter i hög takt trots inflation, fattigdom och ett aldrig sinande utnyttjande av jordens resurser. Vad är det som är så speciellt med människors förhållande till saker och prylar? Mycket är såklart användbart och praktiskt, annat är "bara" fint. Vad är okej utifrån ett hållbarhetsperspektiv?

När GULD utarbetades intervjuade medarbetare från Pantomimteatern några klasser i årskurs 2. De ställde frågan **Vad är din allra viktigaste sak?** och de svar de fick förvånade dem:

- min familj
- min bror
- min hamster
- luft så man kan andas
- ett hem
- mina kompisar

Inte ett enda barn svarade att en sak, en pryl var det viktigaste. I diskussionen som sedan följde var dock barnen överens om att saker lätt kan förstöra vänskap.

Och där har vi GULD. GULD är en modern saga om vänskap, saker och allt som är guld värt. Två rymdhäxor får i uppdrag att städa upp i människornas glittriga sophögar men uppdraget visar sig vara svårare än väntat och vänskapen utsätts för hårda prövningar. För vad är det som *egentligen* är guld värt?

Inför föreställningen

Några förslag på förarbete

Undervisning och lärande om hållbar utveckling ska ha en central plats i den svenska skolan – det är en integrerad del av läroplanen. Hållbarhet handlar både om ekologi och sociala och ekonomiska perspektiv för att ge elever förutsättningar att vara med och bidra till ett hållbart samhälle. GULD kan användas som en del i detta arbete.

Förslag på material att jobba utifrån:

UR har en serie som heter "Klimatkompis" (<https://urplay.se/serie/223237-klimatkompis>) Det finns en gedigen lärarhandledning till den och förslag på lektionsinnehåll som övningar men också konkret arbetsmaterial.

På Globala målen (drivs av UNDP Sverige) finns det också mycket material man kan använda sig av (<https://www.globalamalen.se/skola/skolmaterial/>)

För yngre barn har UR en serie som heter "Barr och pinne" (<https://urplay.se/serie/155102-barr-och-pinne-raddar-varlden>) som ni kan arbeta utifrån, även den har en lärarhandledning.

Konkreta förberedelser

Gå igenom med barnen om vad mim är för något. Titta gärna på något klipp på YouTube och gå sedan igenom det med eleverna. Hur skiljer sig mim från "vanlig" teater? Hur visade personen i klippet vad de ville, tänkte på, gjorde? Hur gör vi själva med ansiktsmimik och kroppsspråk när vi kommunicerar med andra? Skiljer det sig från hur det var i klippet ni såg?

Berätta att föreställningen ni ska se heter GULD. Fråga eleverna vad de tror att föreställningen handlar om, skriv gärna upp förslagen på tavlan. Gå sedan igenom vad föreställningen handlar om, läs upp den beskrivning som finns online (och överst i denna lärarinspiration). Vad får eleverna för tankar om föreställningen nu? Vad kan kopplingen till titeln GULD vara?

Gå också igenom saker som var teatern ligger, hur ni ska ta er dit, att man tar av sig skorna och hänger av sig jackan där osv. Gå igenom hur lång föreställningen är och hur ni tar er hem. Om du har någon elev som behöver extra stöd när det gäller utflykter utanför skolan så ge hen den typ av information du vet att hen mår bra av att få.

Efter föreställningen

Att jobba med i klassen

- Vad handlade föreställningen om? Går det att sammanfatta i en mening?
- Vilka var personerna? Vad hade de för uppdrag?

När eleverna har sammanfattat kan du läsa upp detta som är med i inledningen av föreställningen:

"På jorden, i Vintergatan någonstans. Har människorna tappat både vett och sans. De drunknar bland saker, och det ni ska göra är att rensa upp bland människornas pryflöra. Stoppa sedan grejerna i närmsta svarta hål, först då är ert uppdrag i mål."

- Vad betyder vett och sans? Hur vet man om någon har det och när någon har tappat det?
- Varför ska de stoppa sakerna i ett svart hål, vad är det?

Rymdhäxorna far genom rymden och landar på jorden. De hittar en massa saker som de undersöker. I början verkar det som att de tycker att många av sakerna är lite läskiga, men det ändras snabbt och plötsligt tycker de att sakerna är roliga.

- Om man hittar en sak man inte vet var det är, hur kan man veta om det är okej att plocka upp den och titta på den och när ska man inte röra den?
- Vad kan man göra med skräp man hittar ute?

Rymdhäxorna visste inte vad alla saker var och hade nog kunnat använda flera saker på ett knasigt sätt.

- Uppgift: komma på nya användningsområden för vardagsföremål. Välj ut några saker i klassrummet eller be eleverna gå runt i klassrummet och välja ut ett föremål som de sedan ritar en bild av hur man kan använda på ett helt oväntat sätt. Eleverna kan också skriva en kort text till bilden om användningsområdet.

Plötsligt hittar en rymdhäxa något som hen tycker är jättefint och hänger runt halsen. Den andra rymdhäxan blir nyfiken och vill också prova men får inte det.

- Hur kan det kännas när man hittar något som man verkligen tycker om/tycker är fint?
- Varför blir vissa saker så viktiga för oss?

Efter en stund börjar rymdhäxorna bråka med varandra om saker, de tar grejer från varandra och blir sura på varandra.

- Har du någon gång bråkade med en kompis om en sak? Hur kan man lösa ett bråk som handlar om en sak?

Rymdhäxornas uppdrag var ju att rensa upp bland människornas saker men – de blev själva väldigt förtjusta i vissa saker och vill behålla dem för sig själva!

- Är det viktigt med saker? Vilka saker är viktiga och vilka är mindre viktiga?
- Kan man ha för många saker? Om det är ett problem – vad kan man göra då?
- Varför kan det kännas viktigt med saker som andra kan tycka är onödiga?
- Kan man ha för lite saker? Vad kan det bero på?
- Vad kan man göra av saker man inte vill ha kvar?

I slutet städar rymdhäxorna upp och lämnar tillbaka nästan allt – rösten säger att "en liten sak kan ju få finnas kvar".

- Om du fick välja ut en sak som är den viktigaste för dig, vad skulle du välja då? Rita och skriv om din sak.

Om ni inte har hunnit arbeta med frågor kring hållbarhet, återvinning osv. inför föreställningen kan "Guld" också få bli startskottet för det arbetet.

Tips på material, mer att läsa:

Klimatkompis, UR: <https://urplay.se/serie/223237-klimatkompis>

Globala målen, UNDP: www.globalamalen.se

Våra barns klimat:

https://varabarnsklimat.se/wp-content/uploads/2021/03/Prata-med-barn-om-klimatet-stod-till-foraldrar-och-andra-vuxna_2021-03-10.pdf

Film och skola, hållbar utveckling:

<https://www.filmochskola.se/tema/tema-hallbar-utveckling2/>

Barr och pinne räddar världen, UR:

<https://urplay.se/serie/155102-barr-och-pinne-raddar-varlden>

Böcker:

”Planeten, klimatet & framtiden: vad kan vi göra?” av Anja Gatu och Åsa Callmer.

”Vi upptäcker: klimatkrisen” av David Hedlund

”Virrigt väder: varför förändras klimatet?” av Laura Ertimo